

LBRIS

We know
books

KONSTANTIN V. ZORIN

Ghimpele din trup

Aspecte practice ale
învățăturii creștine
despre boală

ediția a doua

Traducere din limba rusă
Adrian Tănăsescu-Vlas

editura
Σοφία

București

CUPRINS

<i>Prefața autorului</i>	5
De ce, Doamne, Te ții departe?.....	11
1. Iau durerea ta asupra mea... ..	13
2. Această minune n-au putut s-o tăgăduiască.....	25
3. Cele dinainte rânduite se vor săvârși	33
4. Acum și fără să vrei privești în sus!.....	43
5. Tot răul spre bine	53
6. Plec acasă	62
7. N-aș fi fost fericit, însă m-a ajutat nefericirea	71
8. Așa trebuie. Pe urmă o să înțelegi.....	80
9. Încotro te îndrepti?	87
10. Tu ai plătit pentru suflet cu piciorul	92
11. Cu ce parte a trupului păcătuim, prin aceea și suntem pedepsiți.....	101
12. Ca să arăt asupra ta puterea Mea	116
13. De soartă nu te poți feri	126
14. Într-un fel judecă oamenii, altfel rânduiește Preaînțeleptul	133

15. Ce legătură au cu asta fiul și fiica mea?	142
16. Și fă semn pe frunțile oamenilor mâhniți.....	155
Încheiere	167
Anexa I.	
Istoria unei mame (Hans Christian Andersen).....	179
Anexa II.	
Un băiat la bradul lui Hristos (Feodor Mihailovici Dostoievski).....	186
Anexa III.	
Despre suferință (Ivan Ilin)	192
Anexa IV.	
La Dumnezeu sunt eu... Istoria credinței, nădejzii și dragostei (E. Sajneva)	203
Anexa V.	
Cei zece leproși (Protoiereul Leonid Țarevski).....	213
Anexa VI.	
Din scrierile Avvei Dorotei	220
Anexa VII.	
Din scrierile Sfântului Nicodim Aghioritul.....	226
Anexa VIII.	
Legendă veche (Sfântul Vasilie al Kineșmei)	237
Anexa IX.	
Medicina este slujire oamenilor întru slava lui Dumnezeu (interviu cu Konstantin Zorin).....	241

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
 SUPERGRAPH
 Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
 031216, București
 Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
 e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
 LIBRĂRIA SOPHIA
 str. Bibescu Vodă nr. 19,
 040151, București, sector 4
 (lângă Facultatea de Teologie)
 tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

1

IAU DUREREA TA
ASUPRA MEA...

Biblia dă mărturie despre caracterul aparte al suferințelor răscumpărătoare îndurate de Hristos pe cruce: *El a luat asupra-Și durerile noastre, și cu suferințele noastre S-a împovărat... Prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat* (Is. 53, 4-5). Omul cu viață duhovnicească înaltă, mânat de dragostea și compasiunea jertfelnică, ia asupra sa greutățile semenilor. „Doamne, mântuiește-i pe cei rătăciți și nefericiți, nu îi lăsa să piară!”, strigă el. „Mai bine să sufăr eu, numai cruță-i!”

Urmând Învățătorului și Domnului lor, creștinii adevărați, fiecare după puterea sa, s-au călăuzit după cuvintele Sfintei Scripturi: *Purtați-vă poverile unii altora, și așa veți împlini legea lui Hristos* (Gal. 6, 2). Nu întâmplător Biserica le cântă Apostolilor aceste mărimuri aparte: „Mărimu-te pe tine, Sfinte Apostole al lui Hristos (numele), și cinștim durerile și ostenele tale, cu care te-ai ostenit întru binevestirea lui Hristos!” Sfinții sufereau împreună cu suferinții, își cheltuiau cu bucurie averea, se consumau

pentru sufletele semenilor și chiar își dădeau viața pentru prietenii lor.

De pildă, Sfântul Paulin, episcopul Nolei, a fost supranumit „cel Milostiv” din pricina nemărginitei sale milostiviri. El le dădea tot celor bolnavi și nefericiți. În năzuința sa nestăvilită de a ajuta celor năpăstuiți și împilați, Sfântul a săvârșit fapte uimitoare.

La începutul secolului al V-lea, vandalii – barbari sălbatici, neînfrânați – au năvălit asupra Italiei, au pustiit-o și au robit o mulțime de oameni. Sfântul Paulin a folosit toată averea Bisericii din Nola pentru răscumpărarea celor robiți. Bineînțeles, poporul a început să-l roage pe Sfânt să le răscumpere rudele. Odată, a venit o femeie săracă, careia vandalii îi răpiseră singurul fiu, și îl ruga cu lacrimi pe Sfânt să îl izbăvească, dar Sfântul n-a putut să-l răscumpere, fiindcă nu mai avea deloc bani. Atunci a mângâiat-o pe mama necăjită așa: „O să mă duc la vandali, să mă ia rob pe mine în locul fiului tău.” Femeia s-a împotrivit, însă episcopul a stăruit și a încredințat-o că e mai bine așa.

Ajungând rob al unei căpetenii crude, Sfântul împlinea cu osârdie cele mai grele munci și răbda fără cărtire lipsurile. Căpetenia a văzut cu mirare smerenia, hărnicia, blândețea și tăcerea lui. Nu înțelegea nimic, așa încât, în cele din urmă, s-a hotărât să-l întrebe de-a dreptul. Aflând că robul lui este un episcop, s-a îngrozit. Harul lui Dumnezeu s-a atins de inima sa necruțătoare, și i-a propus Sfântului Paulin libertatea și daruri în aur. Sfântul a refuzat, dar l-a rugat, în schimb, să-i elibereze pe toți compatrioții lui robiți. Uluit de măreția sufletească a episcopului creștin, căpetenia vandală i-a îndeplinit fără întârziere dorința.

Deosebit de dăruit cu iubire jertfelnică era și Sfântul Serafim din Sarov. Neavând putere să-l frângă pe stareț, diavolul a plănuit să-l omoare, așa că a trimis asupra lui niște tâlhari. Amenințându-l, aceștia i-au cerut bani. Deși Sfântul avea o deosebită forță fizică și ținea în mâini un topor, nu a vrut să se apere. Neîntâmpinând împotrivire, răufăcătorii l-au bătut cu cruzime: i-au spart capul, i-au rupt câteva coaste, iar după aceea, negăsind în chilie bani, nici lucruri de preț, au fugit.

Recăpătându-și cunoștința spre dimineață, Sfântul a ajuns, cu mare greutate, la mănăstire. Opt zile a trecut prin dureri groaznice, însă a refuzat ajutorul doctorilor, încredințându-și viața voii Domnului și Preacuratei Sale Maici. Atunci când nădejdea în însănătoșirea lui părea că a pierit, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, însoțită de Apostolii Petru și Ioan Teologul, s-a arătat starețului când acesta era cufundat într-un somn subțire. Vindecându-l pe bolnav, ea a rostit: „Acesta este din neamul Meu.” În aceeași zi, starețul s-a sculat din pat, dar a rămas încă cinci luni în mănăstire, refăcându-și puterile.

El a rămas gârbovit pentru totdeauna și mergea sprinjindu-se pe topor sau pe un toiag. Totuși, i-a iertat pe răufăcătorii și s-a rugat să nu fie pedepsiți. „Altminteri, a zis el, o să părăsesc Mănăstirea Sarovului și o să merg altundeva.” Părintele Serafim a lăsat răzbunarea în seama Domnului – și, într-adevăr, mânia lui Dumnezeu i-a ajuns pe tâlhari degrabă: locuința lor a fost nimicită de un incendiu. Atunci s-au dus singuri la stareț cu lacrimi de căință.

Astfel, Sfântul a prefăcut răul în bine cu prețul propriilor suferințe. **Știind cine îi mână în chip nevăzut pe**

răufăcători, a refuzat să se războie pe oameni și, acoperind fărâdelegea lor cu dragostea sa, a prefăcut boala într-o nevoie jertfelnică spre dobândirea harului.

Ce lecție adâncă pentru noi!

În „Cronica Mănăstirii Diveevo” se află o istorisire extrem de mișcătoare și importantă cu privire la săvârșirea din această viață a Elenei Manturova. Atunci când Mihail, fratele ei bun, ucenic credincios al Sfântului Serafim din Sarov, a fost lovit de o boală primejdioasă, starețul i-a zis călugăriței Elena: „Trebuie să moară, măicuță, dar îmi mai face trebuință pentru mănăstirea noastră. Așadar, ai următoarea ascultare: mori tu în locul lui Mihail!” „Binecuvântați, părinte!”, a răspuns smerita ascultătoare. După aceea, Sfântul a stat de vorbă cu ea vreme îndelungată. „Părinte, mă tem de moarte”, a recunoscut Elena. „De ce să ne temem de moarte, bucuria mea?!, a îmbărbătat-o starețul. Pentru noi va fi numai veșnică bucurie.”

De-abia a trecut călugărița pragul chiliei Sfântului, că a căzut la pământ. Părintele a readus-o în simțiri, dar după ce s-a întors acasă ea s-a culcat în pat, zicând: „De-acum nu o să mă mai scol!” Înainte de săvârșirea din această viață, Elena s-a învrednicit de vedenii minunate. Împărăteasa cerurilor i-a arătat Diveevo din ceruri, iar după câteva zile a plecat din această viață cu pace, la vârsta de 27 de ani, îndeplinind ascultarea dată de Sfântul Serafim. Cuvioasa Elena a fost numărată în ceata Sfinților.

Iată un exemplu din viața unei alte nevoitoare de la Sarov – Fericita Pașa (Praskovia Ivanovna). Aceasta a plecat în lumea cealaltă chinându-se foarte mult. Unii se nedumeriau: de ce o mare Sfântă suferă atât de greu și îndelun-

gat? Uneia dintre surorile mănăstirii i s-a descoperit însă că „prin suferințele dinaintea morții ea a răscumpărat din iad sufletele fiilor săi duhovnicești”. Când trăgea să moară, o călugăriță din Sankt-Petersburg a văzut cum sufletul Sfintei se înălța la cer. Fericita schimonahie Paraschiva s-a săvârșit în ziua de 22 septembrie/5 octombrie 1915, în vârstă de 120 de ani.

Pentru a-i ajuta pe oameni, un remarcabil nevoitor al vremurilor noastre, starețul Paisie Aghioritul, dona „sânge duhovnicesc”. Toată viața lui a fost o dăruire necontenită, o „dare din sine”, un sacrificiu dezinteresat, săvârșit în multe feluri și cu orice prilej.

„Atâta timp cât omul face binele, învâța starețul, atâta timp cât «arde», este el însuși bun pe de-a-ntregul. El se «aruncă din sine» pe sine însuși, adică nu ține cont de sine însuși. Atunci când își însușește problemele celorlalți nu-i mai rămâne nici o problemă proprie... Dumnezeu ascultă cu deosebire rugăciunile celor care, deși suferă ei înșiși, cer de la El nu pentru sine, ci pentru ceilalți.”

Părintele Paisie împărțea suferința tuturor bolnavilor și mai ales a canceroșilor. În orașul Konița a întâlnit o fată pe nume Hrisanta, la care se descoperise un cancer intestinal. Făcând asupra ei semnul crucii, starețul a șoptit încetișor: „Hristoase al meu, dă-mi mie cancerul ei!” Cel Preaînalt nu a disprețuit această rugămintă, și spre sfârșitul vieții starețul s-a îmbolnăvit de cancer.

Atunci când fiii duhovnicești îl întrebau de ce nu se roagă să fie vindecat, bineplăcutul lui Dumnezeu răspundea cinstit: „Ce ziceți voi? Să-L amăgesc pe Dumnezeu? Doar L-am rugat eu însumi să-mi dea această boală...”

Atunci când medicul curant i-a comunicat cu tristețe că metastazele au ajuns la ficat, viteazul călugăr a surâs și a zis: „Ficatul... m-a adus la vârsta de 70 de ani, iar acum, cât de repede poate, mă trimite acolo unde trebuie să ajung. Nu te mâhni din această pricină: eu o duc foarte bine.”

După mărturia starețului Paisie, bolile i-au adus mai mult folos duhovnicesc decât nevoințele vieții călugărești. El a îndurat câteva operații pe cavitatea abdominală, câteva serii de chimioterapie și o agonie chinuitoare. Recăpătându-și cunoștința înainte de mutarea la cele veșnice, el a rostit cu glas stins: „Mucenicie, adevărată mucenicie!” Părintele a plecat la Domnul în ziua de 12 iulie 1994.

În funcție de voia lui Dumnezeu și de împrejurări, boala poate trece, ca să zicem așa, de la capul bolnav la cel sănătos nu după ani de zile, ci aproape instantaneu.

Monahia Mitrofană, fiică duhovnicească a starețului schiigumen Sava Ostapenko, povestea că odată a răcit puternic și din cauza durerii insuportabile de dinți nu își găsea locul. Câteva nopți la rând nu a putut să pună geană peste geană. Avea senzația că prin cap îi trece curent electric. Fața i s-a umflat, și nici un fel de medicamente nu i-au fost de vreun ajutor. În cele din urmă, a ajuns cu chiu, cu vai la biserica mănăstirii, unde slujea părintele Sava. Călugărița i-a cerut să se roage pentru ea. „O să te pomenesc acum la Proscomidie”, i-a făgăduit starețul.

A început Liturghia. Bolnava s-a așezat într-un colț, pe o laviță, și a hotărât să nu iasă din biserică până la sfârșitul slujbei. La început i s-a părut că durerea se întetește. Pe față îi curgeau șiroaie de sudoare amestecată cu lacrimi. Deodată, a simțit că durerea scade, iar apoi dispare

cu totul. A rămas doar o stare de slăbiciune. Poporul s-a apropiat să sărute crucea. Maica Mitrofană s-a dus ultima și a vrut să-i mulțumească starețului, dar s-a uitat la el și s-a cutremurat: fața părintelui era foarte umflată și se vedea că el trece peste durere printr-un efort de voință. Maica și-a dat seama că părintele Sava a luat boala ei asupra sa. Atunci a căzut în genunchi și s-a rugat: „Să se întoarcă boala de la dumneavoastră la mine!” El însă a plecat în altar.

Din păcate, noi suntem oameni slabi și neputincioși duhovnicește – nu am ajuns la o măsură atât de înaltă. Răcori ne însușim durerea altuia. O asemenea faptă atrage după sine mari îndatoriri, fiindcă atunci orice „of”, orice nemulțumire, orice cărtire sunt socotite drept păcat.

Cunoscutul psiholog și psihoterapeut austriac Viktor Frankl a trecut prin lagărele de concentrare germane și a simțit „pe propria piele” greutatea înjosirilor, bolilor și înfometării. El era convins că, atunci când omul se ciocnește cu o situație insuportabilă și iremediabilă (de exemplu, cu un cancer inoperabil), soarta îi dă o ultimă șansă de a realiza sensul cel mai profund al vieții, fiindcă **lucrul cel mai important este atitudinea noastră față de suferință și poziția de pe care ne-o asumăm. Într-un fel, suferința încetează să mai fie suferință atunci când este descoperit sensul ei – de exemplu, sensul jertfelniciei.**

Odată, Viktor Frankl consulta o persoană în vârstă care suferea de o depresie cumplită. Bărbatul respectiv nu putea depăși pierderea soției, pe care pur și simplu o adorase. Frankl s-a uitat la pacientul distrus de suferință și l-a întrebat cum i-ar fi venit soției lui dacă ar fi murit el pri-

URDIS | We know

mul. Omul a suspinat: „O, mi-este și groază să mă gândesc! Ar fi fost nemângăiată!” „Vedeți, a continuat doctorul, soția dumneavoastră a scăpat de această soartă, și acum suferiți dumneavoastră în locul ei. V-a revenit destinul de a o plânge.”

În clipa aceea suferințele au căpătat sens: văduvul neconsolat a înțeles că se sacrifică de dragul soției răposate.

Destinul lui nu s-a schimbat, dar s-a schimbat dispoziția lăuntrică, modul de percepere a situației. Viața l-a lipsit pe omul respectiv de posibilitatea de a-și umple viața de sens mulțumită dragostei conjugale, dar i-a lăsat posibilitatea de a-și înțelege și de a-și accepta soarta. Pacientul n-a scos nici un cuvânt; i-a strâns doctorului mâna în tăcere și a plecat.

În anul 2007, la doi ani după apariția cărții mele *Genele și cele șapte păcate capitale*, o credincioasă (o vom numi în continuare Svetlana) i-a povestit autorului acestor rânduri o istorie uimitoare. Despărțindu-se de concubinul său, Svetlana a făcut cunoștință cu un bărbat căsătorit, pe numele său Maxim. Primul lor copil, Vania, s-a născut în afara legăturii conjugale. Maxim se împărțea, practic, între două familii, nefiind capabil să facă alegerea definitivă. Amândoi erau departe de Biserică și considerau situația ca fiind perfect acceptabilă. Totuși, în relația dintre ei era tot mai multă nervozitate și încordare...

Svetlana s-a dus să ceară sfat de la o monahie străvăzătoare dintr-o veche mănăstire moscovită. Stareța a prevenit-o: „Păi, înțelegeți: e om căsătorit. Dacă îi strici familia, poate să ți se nască un copilăș bolnav” – iar despre Vania maica a zis că se va îmbolnăvi de oreion.

După ce s-a întors acasă, Svetlana a plâns și s-a rugat: „Doamne, nu-l pedepsi pe copilăș pentru păcatele mele! Dacă se poate, lasă-mă să plătesc eu pentru ele!” Literalmente după o lună de zile a căzut la pat cu o formă gravă de oreion. Boala a evoluat cu complicații, și femeia a început să mai audă cu urechea stângă.

Până la urmă, în anul 2000 Svetlana și Maxim s-au cununat. Cu rugăciunile fierbinți ale multor credincioși, boala l-a ocolit pe cel de-al doilea fiu al lor. Din păcate însă, Maxim n-a păstrat curăția cununiei, și după aceea s-a împlinit prezicerea stareței Ana.

Al treilea fiu al Svetlanei și al lui Maxim s-a născut cu sindrom Down și cu un defect cardiac congenital. Chirurgii au insistat să fie operat de urgență. Mama era într-o stare de stres extrem, se ruga cu lacrimi, îl îngrijea neobosită pe nou-născut. La un moment dat, la biserică, a cumpărat prima ediție a cărții mele *Genele și cele șapte păcate capitale*, nădăjduind că va găsi în ea răspunsuri la întrebările care o frământau. Cartea i-a confirmat temerile că pentru păcatele părinților pot suferi copiii, dar i-a dat și nădejde.

Svetlana a fost foarte mișcată de Viața Cuviosului Aristoclie Athonitul, care l-a vindecat pe un băiat orb din naștere. „Dacă Sfântul a vindecat un copil orb din naștere, a decis ea, o să-l ajute și pe fiul meu.” Cu această nădejde, s-a dus la moaștele Sfântului, la metocul moscovit al mănăstirii athonite a Sfântului Pantelimon. A făgăduit că va citi patruzeci de zile și patruzeci de nopți rugăciunea către Sfântului Aristoclie, acatistul Maicii Domnului Degrabă-Ascultătoarea, înaintea icoanei căreia îi plăcea Cuviosului să se roage, și rugăciunea către Sfântul Doctor

fară de arginți Pantelimon. Pe lângă asta, Svetlana a dat pe la felurite mănăstiri sărindare și a pus să se citească „Psal-tirea neadormită” pentru sănătatea copilului.

După ce au trecut soroacele rânduite, Dumnezeu a fă-cut milă cu Svetlana: aceasta a reușit să stea de vorbă de-spre necazul său cu un duhovnic iscusit. Părintele a prezis că la momentul respectiv operația pe inimă nu va fi în-cununată de succes. El a făgăduit că se va ruga cu osârdie pentru prunc de-a lungul unui an de zile. Pe părinții mi-cuțului i-a sfătuit să-l împărtășească în mod regulat, să se roage fierbinte pentru el, să amâne deocamdată operația, iar ei să ducă o viață duhovnicească (să se pocăiască, să ia parte la Tainele Bisericii etc.).

După un an, cu binecuvântarea respectivului preot, Svetlana a fost de acord ca fiul ei să fie operat. În pofida prognozelor pesimiste ale medicilor, totul a decurs cu bine. Mama este convinsă că a avut loc o adevărată minune: co-pilul a supraviețuit, și acum a scăpat de defectul cardiac. Svetlana nu se îndoiește că Dumnezeu a miluit-o pentru rugăciunile celor de la care a cerut ajutor duhovnicesc.

Cu adevărat, „rugăciunea mamei te scoate din adâncul mării”! Inima iubitoare, fără să șovăie, împărtășește sufe-rințele celor apropiați, mai ales dacă se simte vinovată față de ei. Această jertfă este deosebit de scumpă în ochii lui Dumnezeu și ne atrage milostivirea Lui.

Să ne amintim cântecul filosofic al Allei Pugaciova:

Soartă, să nu-mi dai în amurg de viață

Ca înaintea mea copiii mei să moară,

Și dacă fără de necazuri nu se poate,

Să le trimiți nu la copii – la mine doară...

Câte nopți nedormite nu petrec oamenii la căpătâiul copiilor, părinților, altor oameni apropiați?! Ei primesc în propria inimă nu durerea proprie! Iar dacă trebuie, dau din propriul trup, donând sânge sau un organ pentru transplant, după care plătesc cu propria sănătate sau cu li-mitarea propriei capacități de muncă.

Apropo, o dovadă indirectă a faptului că transplantul de organe și de țesuturi este plăcut lui Dumnezeu este con-stituită de un fragment din Epistolele Apostolului Pavel: *Deși întru neputința trupului am binevestit vouă mai întâi, voi nu ați disprețuit încercarea mea, ce era în trupul meu, nici nu v-ați scârbit, ci m-ați primit ca pe un înger al lui Dum-nezeu, ca pe Hristos Iisus. Unde este, deci, fericirea voastră? Căci mărturisesc despre voi că, de ar fi fost cu puțință, v-ați fi scos ochii voștri și mi i-ați fi dat mie* (Gal. 4, 13-15).

Unii presupun că tocmai acesta este „ghimpele în trup” de care Apostolul a cerut de la Dumnezeu să-l izbăvească. Cu sinceră compasiune, creștinii voiau să-l ajute și au dat exemplu de adevărată jertfelnicie.

Frederica Maria De Graaf, medic ortodox, este con-vinsă: cu cât creștem mai mult în împărtășirea de rugă-ciune cu Hristos, cu atât mai puțină frică este în noi. Din punct de vedere psihologic trebuie să fii destul de viteaz ca să nu te aperi de durerea străină, de suferința străină. Trebuie să fii profesionist și totodată deschis. Compasiu-nea nu înseamnă să stai cu celălalt „în groapă” și să plângi. Compasiunea creativă înseamnă să fii alături și să-l pri-mești pe om în inima ta. Asta nu înseamnă să mori împre-ună cu bolnavul, să trăiești durerea lui ca și cum ar fi a ta. Durerea lui este durerea lui, dar putem fi alături de el cu